

ESIMENE MAAILMASÕDA JA SELLE PÄRAND VASTUSED

AJALOO-OLÜMPIAAD
KOOLIVOOR
IX KLASS
16. jaanuar 2018

***NB! Esitatud on eeldatavad vastused. Hinnatakse täispunktidega!!!
Avatud vastustega küsimuste puhul lähtuda õpilase loogikast.***

1. Sobitage kokku õige mõiste ja selgitus. Selgitusi on rohkem, kui sobivaid mõisteid. (4p)

A	Positsioonisõda
B	Pakt
C	Patsifism
D	Manifest

C	Maailmavaade, mis eitab igasugust sõda
D	Programmiline avalik teadeanne
	Sõda kahe osapoole vahel ühe riigi territooriumil
	Maailmavaade, mis on sõja poolt
B	Rahvusvaheline kokkuleppe
A	Kaevikusõda

Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 109.
Lähiaeg 2015, lk 18

2. Selgitage mõisted (4p)

- 1) Reparatsioon – hüvitis sõjakahjude eest
  - 2) Impeerium – suurriik, maailmariik
  - 3) Föderatsioon – liitriik
  - 4) Kommunism – ilma eraomandita ja sotsiaalsete klassideta ühiskonnakorraldus
- Valgus ja varjud lk 9, 13

3. Riigijuhid esimese maailmasõja ja sellele järgneva perioodi ajal. Kirjutage riik ja fotol oleva valitseja nimi. (6p)

Riik: Nõukogude Venemaa	Türgi	Venemaa
Nimi: Valdimir Lenin	Mustafa Kemal Atatürk	Tsaar Nikolai II

<https://www.britannica.com/biography/Vladimir-Lenin>

http://www.azquotes.com/author/16269-Mustafa_Kemal_Ataturk

<https://www.ohtuleht.ee/828219/vene-kinod-boikotivad-filmi-nikolai-ii-armuloost>

ESIMENE MAAILMASÕDA.

17p/_____

1. Vaata kaarti ja kirjuta tabelisse esimese maailmasõja kaks liitu ja põhilised nendesse liitudesse kuuluvad riigid (kaardil märgitud). (Mõlema liidu nimetamine annab 1 punkti, ühe riikide grupi nimetamine annab 1 punkti) (3p)

Liit		
Riigid	Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 109.	

<https://mrayalahistory.weebly.com/agenda-for-the-week/category/all>

2. Märki ristiga tabelis, kas tegemist oli sündmusega lääne- või idarindel.
(7 õiget-3p., 6-5 õiget-2p., 4-2 õiget-1 p.) (3p)

Sündmus	Läänerinne	Idarinne
Erapooletu Belgia hõivamine ja edasitung Prantsusmaale.	X	
1915. aastal suunas Saksa väejuhatuse sõjategevuse Venemaa vastu.		X
Somme'i lahingud		X
Peatati vastaste edasitung Marne'i jõel.	X	
Verduni lahing		X
Hõivati Galiitsia, Poola, Leedu ja		X
Manööversõda muutus positsoonisõjaks.	X	

Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 109.

3. Esimese maailmasõja üheks nn rindeks oli ka meresõda. Vastake küsimustele.
(4p)

- 1) Millist tähtsust see omas esimeses maailmasõjas?
Suuremat tähtsust see ei omanud.
- 2) Millise kahe riigi laevastikud kohtusid 1916. aasta suvel Jüüti merelahingus?
Inglismaa ja Saksamaa
- 3) Mis riik alustas 1917. aasta suvel piiramatu allveesõda?
Saksamaa
- 4) Mida tähendab piiramatu allveesõda?
Allveelaevad uputasid kõik oma vaatevälja sattunud alused.

Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 110.

4. Millist esimese maailmasõja lahingut kirjeldatakse? (3p)

- 1) Selles lahingus kasutati esmakordselt keemiarelva – Ypres'i
- 2) Seda lahingut nimetatakse suurte inimkaotuste tõttu "hakklihamasin" – Verdun
- 3) Selles lahingus kasutati esmakordselt lennuväge – Somme'i

5. Eestlased sõjas. Vastake küsimustele (4p)

- 1) Millise armee koosseisus osalesid eestlased esimeses maailmasõjas?
Vene armee koosseisus
- 2) Mis tunnetega ja miks läksid alguses eestlased sõtta?
Mindi vaimustusega, sest sooviti sakslastele kätte maksta 700-aastase orjaaja eest.
- 3) Milliseid Eesti linnu (3tk) pommitasid Saksa sõjalaevad 1915. ja 1916. aastal?
Kuressaaret, Pärnut ja Paldiskit.
- 4) Kui pikalt kestis 1918. aasta veebruaris alanud Saksa okupatsioon Eesti mandrialal ja saartel?
Mandril 9 kuud ja saartel 13 kuud.

Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 111.

ESIMENE MAAILMASÕDA LÕPP.

32P/_____

1. Võitjate konverents Versailles's (6p)

Vaadake fotot ja nimetage fotol olevad poliitikud ja riigid, mida nad esindasid.

Vasakult 1, 2, 3.

Nr 1 riik Prantsusmaa, poliitik Georges Clemenceau

Nr 2 riik USA, poliitik Woodrow Wilson

Nr 3 riik Suurbritannia, poliitik David Lloyd George

Lähiaeg 2004, lk 8.

2. Mis sündmusega on tegemist? (6p)

- 1) Venemaa keiser/tsaar kukutati selle käigus – veebruarirevolutsioon
- 2) Enamlased korraldasid Venemaal relvastatud riigipöörde ja kuulutasid välja nõukogude võimu. – Oktoobrirevolutsioon
- 3) Selle rahulepinguga väljus Venemaa I maailmasõjast - Bresti rahuleping
- 4) Saksa sõjalaevastikus puhkenud mäss, mis paiskus ülemaaliseks revolutsiooniks, mille tulemusena kukutati keiser - novembrirevolutsioon
- 5) Vaheahu, millega lõppes esimene maailmasõda - Compiègne'i vaheahu
- 6) Pariisi rahukonverentsil vastu võetud uus poliitiline korraldus – Versailles'süsteem

Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 110.

Lähiaeg, 2015, lk 12

3. Compiègne'i vaheahu. Loe läbi väljavõte vaheahu tingimustest ja vasta küsimustele. (6 p).

- 1) Millised punktid tähendasid Saksamaa jaoks maa-alade kaotust? – 2, 11
- 2) Milliste punktidega vähendati Saksamaa sõjaväge? – 3, 7
- 3) Millised punktid mõjusid Saksamaa majandusele kahjulikult? 6, 8

Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 112

4. Otsusta, kas sündmus toimus enne Compiègne'i vaheahulepingu allkirjastamist või pärast. (6 õiget-3p., 5-4 õiget-2p, 3-2 õiget -1p.)

Enne	Sündmus	Pärast
	Türgi Vabariigi välja kuulutamine	X
X	Kommunistid tulid Venemaal võimule	
X	Eesti Vabariigi väljakuulutamise	
	Loodi Mandžukuo riik	X
	Türklased kukutasid sultani võimult	X
	Esimene tehislik tuumareaktsioon	X

Lähiaeg 2004, lk 15, 16, 76

5. Märki tabelisse, kas väide on õige (Õ) või väär (V). Väärade väite puhul kirjutage õige. (11p) (Väite üle otsustamine annab 1p ja iga õige paranduse tegemine annab 1p.)

Väide	Õige/ Väär	Parandus
Keskriikide eesmärgiks oli Saksamaad ja tema liitlasi alandada.	V	Antandi riikide.....
USA president W. Wilson koostas rahukava, mida hakati nimetama Wilsoni 14 punktiks.	Õ	
Peale esimest maailmasõda sõlmiti „võitjateta“ rahu.	V	Võitjatega/süüdlaseks kuulutati Saksamaa
Pariisi rahukonverentsi avamispäevaga samal päeval 48 aastat tagasi oli välja kuulutatud Saksa keisririik.	Õ	
Kaotajad Pariisi rahukonverentsil ei osalenud.	Õ	
Pariisi rahukonverentsil sõlmitud rahuleping sõlmiti Louvre's.	V	Versailles' lossi peeglisaaalis.
Elsass-Lotring läks Inglismaale.	V	...läks Prantsusmaale

MAAILM PÄRAST ESIMEST MAAILMASÕDA.

15P/ _____

1. Vasta küsimustele karikatuuri ja enda teadmiste põhjal. (4p)

Mis organisatsiooni kujutatakse karikatuuril?

Rahvasteliit

Kus loodi see organisatsioon?

Pariisi rahukonverentsil

Mis riik sai selle organisatsiooni liikmeks alles 15 aastat peale organisatsiooni loomist?

Nõukogude Liit

Milline on selle organisatsiooni roll karikatuuri autori arvates?

Rahvasteliidul reaalselt võimu polnud. Ta sai teha ainult kosmeetilisi parandusi ja ära hoida väiksemaid vaidlusi. Tõeliselt suuri konflikte ta peatada ei suutnud.

Lähiaeg 2015, lk 12.

2. Vaata kaarte ja kirjuta kumb kaart on peale esimest maailmasõda Euroopa riikide kaart. Kirjutage kaks muutust, mis oli toimunud Euroopa poliitilisel kaardil peale esimest maailmasõda. (3 p)

1) Peale esimest maailmasõda kaart on number 2

2) Nimeta kaks üldist muutust Euroopa poliitilisel kaardil.

3) Uued isesesisivad rahvusriigid: Eesti, Läti, Leedu

4) Suured impeeriumid on lagunened, nt Austra-Ungari, Vene tsaaririik.

5) Nimeta kaks riiki, mis peale esimest maailmasõda ära kadusid.

6) Nimeta kaks riiki, mis peale esimest maailmasõda juurde tekkisid.

Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 113.

3. Reparatsioonide küsimus. Vastake küsimustele (4p)

1) Mis kriis sai alguse, kui prantslased ja belglased otsustasid anda Saksa valitsusele õppetunni.

Ruhri kriis

2) Kuidas see kriis lahendati?

Loodi rahvusvaheline komisjon, mille juhiks sai Ameerika pankur ja riigiteadlane C. G. W.G. Dawes. Komisjon koostas reparatsioonimaksete tasumise plaani. Seda hakati nimetama Dawesi plaaniks.

3) Saksamaa ja Prantsusmaa vahelisi suhteid prooviti reguleerida nõnda, et ei puhkeks sõda. Mis konverentsil nende suhete reguleerimiseks loodi süsteem?

Locarno konverents.

4) Milline oli tähtsaim kokkuleppe, mis sellel konverentsil sõlmiti?

Reini pakt. Saksa-Belgia ja Saksa-Prantsuse piir pidi jääma puutumatuks ning Reini piirkond relvadest ja sõjaväest vabaks.

Lähiajalugu 2015, lk 18

4. Genova konverents. Vastake küsimustele (5p)

1) Mis aastal konverents toimus? – 1922

2) Mitme riigi delegatsioonid osalesid? – 34

3) Mis oli konverentsi arutelu teemadeks?

a. Majandus ja rahandusprobleeme ja Vene küsimust.

4) Milline riik hakkas konverentsi tulemusena Venemaag koostööd tegema?

a. Saksamaa

5) Nende kahe riigi vahel sõlmiti majanduspoliitiline kokkuleppe. Mis nime see kokkuleppe kandis?

a. Rapollo

5. Tüliküsimused (3p)

- 1) Milline kriis oli 1920.aastatel Eesti ja Läti vahel?
  - a. Valga kriis
- 2) Milline kriis toimus Leedu ja Poola vahel?
  - a. Vilniuse kriis

ESIMESE MAAILMASÕDA TAGAJÄRJED.

22P/_____

1. Vaata plakati. Vasta küsimustele plakati ja enda teadmiste põhjal. (3p)

- 1) Mida see plakat kuulutas?
See plakat kuulutas peagi algavat maailmarevolutsiooni
- 2) Millise riigi juht oli Lenin?
Nõukogude Venemaa
- 3) Kas plakatil kujutad sündmuse toimumine õnnestus? Miks?
Osaliselt. Paljudel riikidel õnnestus oma iseseisvust kaitsta, nt eestlased, soomlased, lätlased, leedulased ja poolakad. Näiteks ukrainlastel see ei õnnestunud ja nad liideti Nõukogude Venemaaga.

Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 113.

2. Kes tegi või avastas? Kirjutage isikute nimed. (6p)

- 1) Avastas penitsilliini – Alexander Fleming
- 2) Ford T mudeli autor – Henry Ford
- 3) Avastasid tehis radioaktiivsuse – Irene ja Frederic Joliot-Curie
- 4) Tummfilmide õitsengu kuulsaim näitleja ja lavastaja – Charlie Chaplin.
- 5) Uuris inimpsühhika teadvustamata osa – Sigmund Freud
- 6) Avastas, et universumis on olemas mitmeid erinevaid galaktikaid – Edwin Hubble

Lähiajalugu 2015, lk 78 – 81

Valgus ja varjud lk 54 – 55

3. Teaduse arengu uued suunad (3 p)

- 1) Millal pandi tööle maailma esimene tuumareaktor? – 1942
- 2) Nimetage üks uuendus meditsiinis, mis võeti kasutusele kahe maailmasõja vahelisel perioodil.
Tehti kindlaks valkude ehitus
Vitamiine ja antibiootikumide sünteesiti tehislikul teel
Alustati ainevahetusprotsesside uurimist
- 3) Tooge näide, kuidas diktatuurlikes riikides kasutati teadust kehtiva riigikorra ainuõigsuse tõestamiseks?
Hitleri rassiteooria arendamine

Teaduslik kommunism Nõukogude Liidus

Lähiajalugu 2004, lk 76-77

4. Vasta küsimustele plakati ja enda teadmiste põhjal. (4p)

- 1) Mis oli selle plakati eesmärgiks ja miks oli see vajalik?
Plakati eesmärgiks oli kutsuda naisi tehasesse tööle, sest mehed olid sõjad ja ei jagunud piisavalt töölisi tehastesse.
  - 2) Kuidas muutus naiste sotsiaalne positsioon ühiskonnas?
Naised said rohkem võimalusi tööl käia, naiste sõltuvus meestest vähenes, naised vabanesid senisest koduperenaise seisusest, nad said rohkem võimalusi osalemaks avalikus elus. Naised said paljudes riikides valimise õiguse.
  - 3) Nimeta lisaks naiste sotsiaalse rolli muutusele veel kaks esimese maailmasõja positiivne tagajärg.
Tugev tõuge teaduse ja tehnika arenguks – lennundus
Inspiratsioon kirjanikele ja kunstnikele, nt Remarque
Kujunes sõja vastane liikumine
Avardusid inimeste kodaniku- ja inimõigused
- Seppel, Pajur, Uusaeg II osa, lk 113.

5. Meelelahutus. Vastake küsimustele (6p)

- 1) Kust riigist sai alguse moodne meelelahutus?
Ameerika Ühendriikidest
- 2) Mis oli inimestel kodus põhiliseks meelelahutajaks?
Raadio
- 3) Mitmes Euroopa riigis alustati regulaarsete ringhäälingusaadetega 1922.aastal.
Nimeta üks.
Suurbritannia, Prantsusmaa
- 4) Kus asub Hollywood?
Ameerika läänerrannikul Los Angelese linnaosa
- 5) Millal hakati tegema täispikki mängufilme? Määra kümnendiga.
1920.aastatel
- 6) Mis aastast hakkas Ameerika Ühendriikide filmiakadeemia välja andma Oscarit?
1929

Valgus ja varjud, lk 51.